Vlaams Parlement

**1125** (2016-2017) – Nr. 1
ingediend op 27 maart 2017 (2016-2017)

# Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering en Stedenbeleid
uitgebracht door Peter Wouters en Ingrid Pira

## over het plan van aanpak met betrekking tot de structuren opgezet in het kader van de intergemeentelijke samenwerking

verzendcode: BIN

*Samenstelling van de Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering en Stedenbeleid:*

*Voorzitter:* Mercedes Van Volcem.

*Vaste leden:*
Sofie Joosen, Bert Maertens, Marius Meremans, Willy Segers, Nadia Sminate, Peter Wouters;
Bart Dochy, Michel Doomst, Ward Kennes, Koen Van den Heuvel;
Marnic De Meulemeester, Mercedes Van Volcem;
Kurt De Loor, Els Robeyns;
Ingrid Pira.

*Plaatsvervangers:*
Björn Anseeuw, Paul Cordy, Andries Gryffroy, Lies Jans, Kris Van Dijck, Karim Van Overmeire;
Jan Durnez, Martine Fournier, Katrien Partyka, Joris Poschet;
Lydia Peeters, Bart Somers;
Jan Bertels, Yasmine Kherbache;
Bart Caron.

*Toegevoegde leden:*
Chris Janssens;
Christian Van Eyken.

INHOUD

1. Toelichting door Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding ..... 4
1.1. Huidig kader ..... 4
1.2. Voorontwerp van decreet Lokaal Bestuur ..... 5
1.3. Vervolgtraject gemeentelijke participaties ..... 6
1.4. Besluit ..... 8
2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden ..... 8
2.1. Tussenkomst van Joris Vandenbroucke ..... 8
2.2. Tussenkomst van Matthias Diependaele ..... 9
2.3. Tussenkomst van Björn Rzoska ..... 9
2.4. Tussenkomst van Koen Van den Heuvel ..... 10
2.5. Tussenkomst van Chris Janssens ..... 11
2.6. Tussenkomst van Marnic De Meulemeester ..... 11
2.7. Tussenkomst van Michel Doomst ..... 11
2.8. Tussenkomst van Bart Dochy ..... 12
3. Antwoorden van minister Liesbeth Homans ..... 12
4. Repliek ..... 13
5. Afspraken met betrekking tot de verdere werkzaamheden ..... 14
Gebruikte afkortingen ..... 15

De Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering en Stedenbeleid hield op 14 maart 2017 een gedachtewisseling met minister Liesbeth Homans over het plan van aanpak met betrekking tot de structuren opgezet in het kader van de intergemeentelijke samenwerking.

Ter situering verwijst waarnemend commissievoorzitter *Bert Maertens* naar het actualiteitsdebat over de intercommunales in de plenaire vergadering van 15 februari 2017. Verder heeft het Uitgebreid Bureau van 20 februari 2017 gevraagd dat de problematiek van de intergemeentelijke samenwerking in deze commissie uitgebreid aan bod zou komen. Het is de bedoeling om nog voor het zomerreces een aantal maatregelen klaar te hebben.

Vandaag vormt dus het startpunt van de werkzaamheden met betrekking tot de structuren die opgezet worden in het kader van de intergemeentelijke samenwerking. Minister Homans zal toelichten over hoe zij de aanpak ziet.

## 1. Toelichting door Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding

### 1.1. Huidig kader

#### *1.1.1. Decreet houdende intergemeentelijke samenwerking*

Minister *Liesbeth Homans* zegt dat het decreet houdende de intergemeentelijke samenwerking van 2001 het kader oplegt voor de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Recent werden er nog aanpassingen aangebracht aan het IGS-decreet. Zo waren er aanpassingen met betrekking tot de meervoudige taakstelling waardoor het niet meer nodig was om voor alle activiteiten een nieuwe IGS-structuur op te richten. Bovendien werd de inbreng van privaat kapitaal mogelijk gemaakt in de sectoren energie en afval.

De minister benadrukt dat zij intergemeentelijke samenwerking een goed instrument vindt. Zij wil vermijden dat de individuele gemeenten elk apart hun taken zouden moeten vervullen. Het is positief dat gemeenten samenwerken inzake afvalbeleid, het uitbaten van een zwembad of het uitbouwen van een bibliotheek. Men mag het kind dus niet met het badwater weggooien. Excessen moeten echter worden aangepakt.

Het IGS-decreet van 2001 legt reeds een strikt kader op inzake de presentiegelden en cumulatieregels voor de eigenlijke IGS-verbanden. Artikel 21 van het IGS-decreet regelt de presentiegelden van de projectvereniging. Het gaat maximaal om het hoogste bedrag voor een gemeenteraadszitting van een van de deelnemende gemeenten. Er bestaat een vork van 48 euro tot 205 euro bruto die een gemeente aan presentiegelden mag betalen voor het bijwonen van de gemeenteraad.

De presentiegelden van de opdrachthoudende en dienstverlenende verenigingen wordt geregeld door artikel 60, met name dat de algemene vergadering het presentiegeld bepaalt binnen de grens vastgesteld door de Vlaamse Regering. Het gaat hierbij eveneens om de hierboven genoemde vork. Jaarlijks moet vanuit het IGS een geïndividualiseerd overzicht van de in het voorbije boekjaar ontvangen vergoedingen en presentiegelden bezorgd worden aan de deelnemende gemeenten.

De cumulatiebeperking is vervat in artikel 46 en houdt in dat men maximaal drie mandaten mag combineren in opdrachthoudende en dienstverlenende IGS-

verbanden. De onverenigbaarheden worden in artikel 48 geregeld. De belangrijkste is dat parlementsleden geen deel mogen uitmaken van een IGS-verband.

*1.1.2. Gemeentedecreet van 2005*

In artikel 70, §4, van het Gemeentedecreet wordt een salarisplafond voor uitvoerende mandatarissen vastgesteld. De lijst met publieke mandaten waarvoor bijkomende vergoedingen begrensd zijn, wordt daarin opgenomen. De som van de wedde en andere vergoedingen/presentiegelden uit publieke functies van de burgemeester of schepen wordt afgetopt op maximaal anderhalve maal het bedrag van de vergoeding van de leden van het Vlaams Parlement.

Artikel 39 van het Gemeentedecreet heeft betrekking op de opvolgingsplicht van de IGS door de gemeenteraad. In het Gemeentedecreet werd met name de verplichting ingeschreven dat de gemeenteraad moet waken over het beleid van de IGS-verbanden en de verzelfstandigde agentschappen.

1.2. Voorontwerp van decreet Lokaal Bestuur

Dit voorontwerp van decreet werd principieel goedgekeurd op 24 februari 2017. De reeds bestaande strenge regels voor de intergemeentelijke samenwerking worden nu doorgetrokken naar de (klein)dochterondernemingen van IGS-verbanden. Niet alle relevante aspecten vallen evenwel onder de bevoegdheid van de minister.

De focus wordt gelegd op de participaties in andere publieke en private rechtspersonen. Het gaat onder meer om participaties op basis van artikel 180 van de federale programmawet van 1994. Inzake energie biedt dit artikel 180 bijkomende mogelijkheden voor de gemeenten om te participeren in bedrijven voor productie, vervoer en distributie van energie. Deze participaties vallen buiten de scope van het IGS-decreet en hebben dus niet dezelfde vereisten en grendels op vlak van transparantie en presentiegelden. Dit zal, in overleg met de federale overheid, worden aangepakt.

Wat participaties op basis van het IGS-decreet betreft, biedt artikel 78 de mogelijkheid voor dienstverlenende en opdrachthoudende verenigingen om deel te nemen in andere publiekrechtelijke en privaatrechtelijke rechtspersonen die zelf niet deze rechtsvorm hebben aangenomen (voor zover het maatschappelijk doel overeenstemt met de eigen doelstellingen). Het is nu de bedoeling om de bestaande strenge voorwaarden van de effectieve intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (zoals hierboven toegelicht) door te trekken naar deze participaties.

Hiervoor werden reeds een reeks maatregelen principieel goedgekeurd in het kader van de principiële goedkeuring van het voorontwerp van decreet Lokaal Bestuur. Met name beoogt men een maximale transparantie van de presentiegelden. De begrenzing van het presentiegeld tot maximaal 205 euro bruto zal ook voor onderliggende structuren gelden (artikel 476 voorontwerp van decreet). De rapporteringsplicht inzake bezoldigingen zal ook voor de onderliggende structuren gelden (artikel 450 voorontwerp).

Vroeger moest men enkel aan deelnemende gemeenten rapporteren over vergoedingen in 'feitelijke IGS-verbanden' en niet over vergoedingen in 'dochters'. Voortaan zal men verplicht moeten rapporteren over de bezoldigingen binnen de dochterstructuren. Er zal ook decretaal worden verankerd dat dit overzicht ook wordt bezorgd aan de toezichthoudende overheid (Vlaanderen) en niet enkel aan de deelnemende besturen.

De presentiegelden van de onderliggende structuren worden meegeteld in het salarisplafond en de regeling met betrekking tot het salarisplafond wordt uitgebreid naar de gemeenteraadsleden (artikel 154 voorontwerp). Vroeger werden de presentiegelden die men in de onderliggende structuren kreeg immers niet meegerekend voor het salarisplafond (met name dat de som van salaris en vergoedingen uit publieke functies nooit meer mag zijn dan anderhalve keer het loon van een Vlaams parlementslid). Voortaan worden de vergoedingen uit de onderliggende structuren dus wel meegerekend voor dit plafond. Waar deze bepaling vroeger enkel voor de uitvoerende mandatarissen gold, wordt dit nu doorgetrokken naar de raadsleden.

Er komen strengere voorwaarden bij oprichting van of deelname aan privaatrechtelijke structuren (artikel 476 voorontwerp). Men voorziet een specifieke motiveringsplicht bij oprichting of deelname. Zo zal men bijvoorbeeld duidelijk moeten aangeven waarom men de vooropgestelde doelstelling niet kan realiseren binnen het eigenlijke IGS. Ook kan het toenemende versnippering voorkomen. De oprichtings- of deelnamebeslissing zal verder onderworpen worden aan een expliciete goedkeuring door de toezichthouder. Dit draagt bij tot de transparantie en kan excessen inzake vergoedingen tegengaan.

De responsabilisering van de deelnemende besturen is opgenomen in artikel 469 van het voorontwerp. Er wordt een verplichte 'code van goed bestuur' ingevoerd. Elke dienstverlenende en opdrachthoudende vereniging stelt een code van goed bestuur vast in haar algemene vergadering. Dit zijn interne regels die bijvoorbeeld kunnen gaan over goed bestuur in de bestuursorganen en de bijbehorende vergoedingen, het beleid en het ethisch karakter van de activiteiten, de rapportering en democratische verantwoording ten aanzien van de deelnemende gemeenten enzovoort.

1.3. Vervolgtraject gemeentelijke participaties

De minister zegt dat zij enkel kan spreken over de Vlaamse bevoegdheden. Zij kan enkel hopen dat andere deelstaten het Vlaamse voorbeeld zullen volgen. Vlaanderen zal in ieder geval zijn verantwoordelijkheid opnemen.

Men zal tewerkgaan op basis van een gefaseerde en actiegerichte aanpak. Dit houdt een inventarisatie in met als doel het transparant in kaart brengen van het kluwen aan structuren. Vervolgens zal men de situatie evalueren op basis van richtvragen en criteria. Tot slot zullen er acties komen waarbij elk betrokken beleidsniveau (lokale besturen, Vlaanderen en de federale overheid) zijn verantwoordelijkheid moet opnemen.

Wat de federale overheid betreft, verwijst de minister naar artikel 180 van de federale programmawet van 1994. Voor Vlaanderen gaat het om de organieke kaderregelgeving (decreet Lokaal Bestuur) zoals hierboven toegelicht. Daarnaast zal worden onderzocht welke acties noodzakelijk zijn binnen de Vlaamse sectorale regelgeving waar die betrekking heeft op intergemeentelijke participaties, bijvoorbeeld in het kader van het Energiedecreet en het Materialendecreet. Op het lokale niveau ten slotte zijn de gemeenten als aandeelhouder de eerste verantwoordelijken voor de hervorming van de structuren.

De minister zegt in verband met dit laatste dat de Vlaamse overheid weliswaar een regelgevend kader kan en zal scheppen, maar dat de uitvoering in de praktijk de verantwoordelijkheid is van de betrokken mandatarissen. Als men de regels ontloopt of aan de laars lapt, is het kwaad geschied. Men moet beseffen dat de politiek in deze geen goede beurt heeft gemaakt. Vandaar doet de minister een oproep aan de mandatarissen van alle gemeenten dat zij zich steeds de vraag moeten blijven stellen of zij nog wel op een correcte en verantwoorde

manier bezig zijn, met name tegenover die mensen in de samenleving die het met veel minder moeten doen.

*1.3.1. Inventarisatie*

De gemeentelijke participaties zullen in kaart worden gebracht. Daarbij wordt een drieledige focus gelegd: structuren, organen en taken. In het kader van de structuren zal worden nagegaan welke participaties de gemeenten hebben, hoe de onderlinge verhoudingen in elkaar zitten en welke rechtsvormen deze structuren hebben.

De organen van de intergemeentelijke samenwerking vormen de tweede focus. Er wordt gekeken welke bestuurs- en adviesorganen er zijn, hoe groot die zijn, wat de presentiegelden zijn en hoe de democratische aansturing en terugkoppeling eruitziet. Tot slot wordt bekeken met welke taken en activiteiten deze structuren zich bezighouden. Er wordt onder meer nagegaan of die activiteiten wel ethisch verantwoord zijn. Het beleggen in chemische wapens bijvoorbeeld is meer dan een brug te ver.

ABB zal in samenwerking met de VVSG de gemeentelijke participaties in kaart brengen. Per sector (energie, water, afval enzovoort) zal er een overzicht worden gemaakt. Er zal worden afgestemd en teruggekoppeld met het werkveld via koepelfederaties en de belangrijkste spelers. Een en ander zou moeten zijn afgerond tegen het paasreces.

In concreto zal er als eerste stap een inventarisatie in de breedte worden gemaakt met een algemene mapping die per sector een overzicht biedt van de structuren. De sectorale overzichten zullen worden gevalideerd met de koepels en de belangrijkste spelers

Als tweede stap volgt een inventarisatie in de diepte. Dit veronderstelt het verzamelen van basisgegevens op basis van een invulfiche die aan alle structuren wordt bezorgd. Onder meer de rechtsvorm, het maatschappelijk doel en de gemeentelijke participaties komen hierbij aan bod.

*1.3.2. Evaluatie*

Op basis van de inventarisatie volgt een bestuurlijke analyse van de gemeentelijke participaties. Daarbij komen een aantal vragen aan bod. Welke structuren bestaan er? Wat is de reden voor het oprichten van aparte (privaat)rechtelijke structuren? Waarom kan dit niet in bestaande (publiek)rechtelijke structuren? Kunnen deze structuren vereenvoudigd worden (stroomlijning)?

Welke bestuursorganen zijn er? Hoe groot zijn die? Zijn deze in staat te zorgen voor een krachtige bedrijfsvoering (corporate governance)? Zorgen deze voor een voldoende democratische aansturing en controle (transparantie)?

Welke taken voeren deze structuren uit? Zijn dit taken die de overheid moet uitvoeren? Of zijn dit eerder taken die de private sector beter kan opnemen (kerntakendebat)?

*1.3.3. Acties*

Aansluitend op de inventarisatie en evaluatie worden acties op verschillende beleidsniveaus uitgerold en de verantwoordelijkheden scherp gesteld. Zoals hiervoor aangehaald gaat het om acties op het niveau van de federale overheid (in het kader van artikel 180 van de programmawet van 1994), de Vlaamse

overheid (decreet Lokaal Bestuur en sectorale regelgeving) en op lokaal niveau (structuurhervormingen).

1.4. Besluit

De minister besluit dat de Vlaamse Regering de koe bij de horens heeft gevat. Het werk is uiteraard niet af, maar men heeft binnen het eigen regelgevend kader al alles gedaan wat men kon doen. De minister heeft er alle vertrouwen in dat ABB in samenwerking met de VVSG zal zorgen voor een degelijke inventarisatie. Belangrijk is ook dat men in de toekomst niet meer alleen aan de deelnemende gemeenten zal moeten rapporteren maar ook aan de toezichthoudende overheid. Als er zich in de toekomst dan nog excessen zullen voordoen, kan men onmiddellijk ingrijpen.

## 2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

2.1. Tussenkomst van Joris Vandenbroucke

*Joris Vandenbroucke* herinnert aan de urgentie van het thema. Hij is blij dat men er eindelijk werk van maakt en dat de minister een vrij volledige presentatie heeft gehouden. Het moet volgens zijn fractie mogelijk zijn om Vlaanderen te besturen met minder structuren, minder mandaten en minder vergoedingen en met meer transparantie. Voor sp.a zijn er geen taboes. Zo pleit het lid er samen met Kurt De Loor in een voorstel van decreet voor om minder leden in raden van bestuur aan te stellen en de vergoedingen voor de bestuurders te beperken.

Het gevraagde debat over de structuren in de energiesector sluit daarbij aan. Vooral daar is de ondoorzichtigheid opmerkelijk. Er zou ruimte zijn om 1059 mandaten te schrappen. Dat de minister tot Pasen nodig heeft om de mandaten te inventariseren, zegt voldoende over de onoverzichtelijkheid van de sector. Er is evenwel meer nodig dan een inventarisatie. De spreker wil voor het zomerreces van 2017 conclusies en duidelijkheid over de maatregelen die nog dit jaar kunnen worden gestemd. Dat moet het mogelijk maken om na de verkiezingen van 2019 met een schone lei van start te gaan.

De Vlaamse Regering heeft al een aantal beslissingen getroffen en daar zitten beloftevolle aanzetten bij. Na de inventarisatie tegen Pasen zou er een evaluatie volgen op basis van een aantal pertinente vragen. Vervolgens zijn er de acties. Hoe zit het met de timing? Gebeurt de evaluatie tussen het paas- en zomerreces? Kunnen er effectief beslissingen en maatregelen worden vastgelegd vóór het zomerreces? Het decreet Lokaal Bestuur omvat effectief een aantal veelbelovende punten, maar op zich is dat niet voldoende om alles af te dekken.

Artikel 46 van het decreet van 2001 voorziet in een cumulatiebeperking die ertoe strekt om maximaal drie mandaten op te nemen in opdrachthoudende en dienstverlenende IGS-verbanden. Wie ziet er toe op de naleving van deze bepaling? Wie controleert dat niemand meer dan drie mandaten opneemt?

Het voorontwerp van decreet Lokaal Bestuur komt tegemoet aan wat de minister-president heeft beloofd, met name om de gaten te dichten. De regelgeving zou ook van toepassing worden op de afgeleiden van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, de zogenaamde dochters en kleindochters. Het gaat dan om de beperking van presentiegelden, de cumulatiebeperking enzovoort. Geldt dat ook voor de structuren die zijn kunnen ontstaan op basis van artikel 180 van de programmawet van 1994 en waarvoor aan de Federale Regering gevraagd is om een aanpassing door te voeren? Is die vraag al positief beantwoord? Volstaat het om dat in te voeren via het decreet Lokaal Bestuur? Of moet er meer gebeuren, via wetgevende initiatieven van de federale overheid?

In het voorontwerp van decreet Lokaal Bestuur is er sprake van een salarisplafond. De presentiegelden in de onderliggende structuren zouden worden meegeteld, wat op zich een goed idee is. Het plafond zou worden uitgebreid naar gemeenteraadsleden, maar dit lijkt eerder een symbolische maatregel aangezien parlementsleden geen zitting mogen hebben in die structuren. Het gaat dus de facto om gemeenteraadsleden die hun mandaat niet combineren met een parlementair mandaat. Zijn er effectief raadsleden voor wie de financiële cumulbeperking van 150 percent van een parlementaire wedde in beeld komt?

2.2. Tussenkomst van Matthias Diependaele

*Matthias Diependaele* verwacht dat de inventarisatie van de historisch gegroeide structuren een groot werk zal zijn. Dat op enkele weken rondkrijgen, betekent alvast een huzarenstuk. Een en ander moet een volledig beeld en zicht op alle nuances bieden. Hij heeft er vertrouwen in dat de minister dat zal kunnen leveren.

De wildgroei is historisch en vaak op initiatief van de lokale besturen gegroeid, weliswaar binnen het regelgevend kader dat de laatste decennia door de toezichthoudende overheid is uitgetekend. In welke mate kan men de lokale besturen meekrijgen om een antwoord op de problemen te vinden? De minister heeft aangegeven dat de toezichthoudende overheid meer haar rol zal gaan opnemen, onder meer inzake de verloning en de cumulatiebeperking. De VVSG zal ook betrokken worden bij het opmaken van de vermelde inventaris. Dat zijn positieve signalen volgens de spreker, al vindt hij de medewerking van de gemeentebesturen nog altijd cruciaal. Hopelijk leeft ook bij de lokale besturen het gevoel van urgentie om een aantal structuren op te kuisen.

De minister wil de bestaande diverse rechtsvormen in kaart brengen. Het is echter ook interessant om te weten waarom men voor een bepaalde rechtsvorm heeft gekozen. Die motivatie moet bij de lokale besturen worden achterhaald.

Tot slot stelt Matthias Diependaele dat deze commissie haar conclusies nog vóór het zomerreces moet kunnen trekken. Men moet de urgentie aanhouden.

2.3. Tussenkomst van Björn Rzoska

*Björn Rzoska* onderstreept het belang van de aangevatte opdracht. Bepaalde zaken kunnen niet door de beugel en een urgent ingrijpen is nodig. De minister zet met de inventarisatie een goede eerste stap, met een rapportering en invulfiche per structuur. Bij heel wat structuren rijst de vraag of hun activiteiten nog wel tot de kerntaken van een openbaar bestuur behoren.

Ook voor Groen zijn er geen taboes. Zeker wat administratieve vereenvoudiging en overheidsbeslag betreft, kan er nog heel wat veranderen en verdwijnen. De Groenfractie is bereid dat stevig aan te pakken.

De vooropgestelde timing is goed. Met de inventarisatie vóór het zomerreces kan de aanzet worden gegeven tot verder debat. Dat mag nog verder gaan dan de insteken die de minister heeft geschetst. Het is positief dat een aantal zaken reeds zijn opgenomen in het decreet Lokaal Bestuur, maar dat mag niet betekenen dat er geen opening meer is om aspecten als transparantie en democratische controle toe te voegen.

De voorganger van minister Homans liet in 2014 een omvangrijke evaluatie maken van het decreet houdende de intergemeentelijke samenwerking, met tal van aanbevelingen. In 2012 werd er ook een regioscreening uitgevoerd. In hoeverre is daarmee rekening gehouden in wat voorligt? Zo waren er aanbevelin-

gen over de verloning van afgevaardigd bestuurders in intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Er worden daar blijkbaar 'marktconforme' weddes uitgekeerd die hoger liggen dan wat de minister-president verdient. In organisaties die met openbare middelen werken, kan die minister-presidentnorm volgens de spreker absoluut niet overschreden worden wat de vaste vergoeding betreft.

Met betrekking tot de handhaving is het cruciaal dat er stappen voorwaarts worden gezet. Er was het verhaal dat parlementsleden niet wisten dat ze geen zitting mochten hebben in intergemeentelijke structuren. Ze werden daar ook nooit op aangesproken door de Vlaamse overheid. Dit geeft te denken over hoe men dergelijke regels kan doen naleven. Duidelijkheid en eventueel decretaal ingrijpen is nodig om te vermijden dat bepaalde bestuurders in onderliggende structuren van zuivere intercommunales vijf of zes keer langs de kassa passeren.

De minister doet een oproep aan de lokale besturen om voor de spiegel te gaan staan. Moet men die besturen niet veeleer uitnodigen om mee aan tafel te komen, mede onder impuls van de VVSG? Het lijkt de enige oplossing om na de evaluatie het kluwen aan te pakken. Hoe kan men anders de lokale besturen doen inzien dat iets moet ophouden? Zij lagen immers aan de basis van bepaalde IGS-verbanden die, ongeacht de mogelijks goede initiële intenties, zwaar zijn afgedreven van de oorspronkelijke opdracht en zijn geëvolueerd tot een soort van beleggersclub.

De minister sprak terecht over de sectorale regelgeving. Bepaalde zaken vallen buiten de scope van Binnenlands Bestuur en vallen onder de bevoegdheid van andere ministers. Dat was de reden dat Groen gepleit heeft voor een afzonderlijke commissie over deze problematiek. Hoe zal men ervoor zorgen dat een en ander op elkaar wordt afgestemd? Hoe zal de minister dat met het oog op een maximaal resultaat coördineren?

Björn Rzoska besluit dat Groen volmondig de ingezette oefening steunt. De uitgangspunten van het decreet van 2001 waren nobel, maar zijn na vijftien jaar aan hervorming toe. Er moet duidelijkheid komen zodat de lokale besturen in 2019 met een propere lei kunnen aantreden.

### 2.4. Tussenkomst van Koen Van den Heuvel

*Koen Van den Heuvel* sluit zich namens CD&V grotendeels aan bij de uiteenzettingen. Er zitten bepaalde verschillen in de tussenkomsten van de fracties, maar er is toch een brede grondstroom aanwezig die dezelfde gedachtegang volgt. Iedereen is overtuigd van de urgentie en wil een degelijke inventarisatie. Er zijn scherpe en heldere afspraken gemaakt door de minister. Algemeen is er vraag naar meer transparantie inzake intergemeentelijke samenwerking.

Intergemeentelijke samenwerking is een nuttig concept dat heel wat dienstverlening aan de Vlaming levert. CD&V wil zeker niet alles op één hoop gooien. Er zijn een aantal heel sterke intercommunales, bijvoorbeeld rond afval, water en energie, maar ook heel wat kleinere samenwerkingen tussen enkele gemeenten die op het vlak van cultuur of toerisme gezamenlijke belangen behartigen. Dat onderscheid is van belang.

Voor CD&V is het van belang dat de inventarisatie zo snel mogelijk wordt afgerond. Het is goed dat de minister daar een duidelijk tijdspad voor heeft vastgelegd. In het nieuwe decreet Lokaal Bestuur worden al nieuwe contouren aangekondigd en CD&V steunt die volmondig. Tegelijk wil de partij het debat ten gronde aangaan over de meerwaarde van de geïnventariseerde samenwerkingsverbanden.

2.5. Tussenkomst van Chris Janssens

*Chris Janssens* vindt het positief dat de Vlaamse overheid alvast uit de startblokken is geschoten terwijl er in Wallonië nog lijken uit de kast vallen. De scheefgroei van de voorbije jaren wordt rechtgetrokken en regelgeving wordt aangepast en verbeterd. De timing is misschien ambitieus, maar moet dat ook zijn. Dat is men aan de Vlaming verplicht. Er waren heel wat terechte bedenkingen toen allerhande zaken aan het licht kwamen.

De inventarisatie is een eerste stap. Doel moet zijn dat die leidt tot een betere controle, vereenvoudiging en transparantie. Men moet echter vooral verdere ongeregeldheden voorkomen. Met de andere fracties wil Vlaams Belang zich ertoe engageren om het concrete tijdspad uit te zetten en vóór het zomerreces klaar te zijn om de regelgeving te verbeteren.

Hoe wil de minister samenwerken met de andere overheden? In welke mate wil ze al dan niet rechtstreeks in contact treden met de lokale besturen? Is er vanuit de federale overheid al een toezegging om op dat niveau te veranderen wat nodig is?

2.6. Tussenkomst van Marnic De Meulemeester

*Marnic De Meulemeester* acht een snelle reactie op de commotie die is ontstaan over de vergoedingen van bestuurders noodzakelijk. Dat toont aan dat men het probleem ernstig neemt. Open Vld sluit zich aan bij de vraag naar absolute transparantie. Gezien hun ruime expertise is het essentieel dat de gemeentelijke participaties door zowel ABB als VVSG in kaart worden gebracht.

De regioscreening van 2012 onder leiding van de gouverneurs heeft heel wat gekost en veel aanbevelingen opgeleverd. Die moeten nu in daden worden omgezet. De spreker pleit tevens voor een grondig kerntakendebat. In hoeverre behartigen bepaalde intercommunales nog werkelijk overheidstaken? Men moet zich de vraag durven stellen of en welke intergemeentelijke samenwerkingsverbanden overbodig zijn geworden of niet langer voldoen aan de doelstellingen waarvoor ze opgericht werden. In een open debat moeten dergelijke vragen aan bod komen. Tegen het zomerreces moeten er resultaten kunnen worden geboekt.

Hoe zit het met de intercommunales die bijvoorbeeld tot de energiesector behoren? Worden die dan in de desbetreffende commissie besproken? Komt dit dan ook aan bod in de coördinerende commissie van Binnenlands Bestuur? Het is van belang dat de expertise uit die andere commissies in het debat wordt ingebracht.

2.7. Tussenkomst van Michel Doomst

*Michel Doomst* vindt Pasen een goed landingsmoment. De werkzaamheden ziet hij graag gefocust op waar het fout liep in de afgeleiden van op zich goed werkende intercommunales.

Is de minister er zeker van dat de bodem van de emmer zichtbaar wordt? Dat niets onaangeroerd blijft? Hoe verlopen de werkzaamheden met betrekking tot artikel 180 van de federale programmawet?

De lokale verantwoordelijkheid is een cruciaal element. Daar moeten inderdaad stappen gezet worden om de zaken in kaart te brengen, er op de juiste manier over te rapporteren en de inhoud van de mandaten correct vast te leggen.

2.8. Tussenkomst van Bart Dochy

*Bart Dochy* is blij met de brede consensus over de nood aan transparantie en het uitsluiten van excessen. In de regioscreening van 2012 werden er voor zijn eigen kleine landelijke gemeente 68 samenwerkingsverbanden geregistreerd. Slechts zeven mandaten daarvan echter leiden tot een betaalde functie. Dat relativeert alvast de opvatting dat lokale mandatarissen op zoek zouden zijn naar extra mandaten. Vaak zijn die mandatarissen actief in organisaties zonder dat daar een extra vergoeding tegenover staat. Ze zijn daar overigens ook geen vragende partij voor.

Enkele jaren geleden was er een studie naar mogelijke obstakels bij de vereenvoudiging van de intergemeentelijke structuren. Wat is daar nu de stand van zaken? De spreker blijft aandringen op een rationalisering van die structuren. Eén van de knelpunten is dat de subsidiëring vermindert als bepaalde structuren binnen een regio worden samengevoegd. Het gros van de bestaande structuren werd vanaf het jaar 2000 opgericht. De samenwerkingen zijn ontstaan naar aanleiding van Vlaamse initiatieven en decreten waarbij men van bepaalde subsidiekanalen van de Vlaamse overheid gebruik kon maken.

Er geldt een cumulatiebeperking tot maximaal drie mandaten. Zijn hierbij dan de uitbreidingen naar de onderliggende structuren inbegrepen?

Men moet vermijden dat gemeenteraadsleden abnormaal veel administratieve verplichtingen moeten vervullen om aan te tonen dat ze onder het vooropgestelde salarisplafond blijven. Dat doet uiteraard niets af van het belang van het salarisplafond zelf.

Moet men niet van de gelegenheid gebruikmaken om ook de participaties vanuit de Vlaamse overheid door te lichten? Men kan hierbij denken aan De Watergroep, de Gimv, PMV enzovoort. Duidelijkheid en transparantie zijn op elk niveau belangrijk.

## 3. Antwoorden van minister Liesbeth Homans

Minister *Liesbeth Homans* is tevreden met de overwegend positieve en constructieve houdingen en commentaren. Politiek is iedereen erbij gebaat om aan dezelfde kant te staan. Bepaalde zaken staan volgens de minister echter volkomen los van de problematiek die voorligt. Ze kan ook enkel antwoorden op de zaken waarvoor ze zelf bevoegd is, al kan ze bepaalde zaken wel signaleren aan collega-ministers.

Het verheugt de minister ook dat iedereen begrip opbrengt voor de vooropgestelde timing. Dat vindt ze loyaal en constructief. Er is nog heel wat werk te doen, maar de eerste stappen zijn al gezet met de principiële goedkeuring van het voorontwerp van decreet Lokaal Bestuur. Er was vraag naar een inventarisatie tegen Pasen en naar snelle concrete acties. De ambitie is alvast sterk aanwezig in het kabinet, de administratie en de VVSG, maar de inventarisatie moet vooral volledig zijn. De minister houdt vast aan Pasen als doel voor de inventarisatie, maar wijst er op dat er ook ontleding nodig is vooraleer men er conclusies aan kan koppelen. Dat neemt ook tijd in beslag.

De cumulbeperking tot maximaal drie mandaten wordt gecontroleerd door de lokale overheden. Zij participeren immers zelf in de IGS-verbanden. Er was daarvoor geen hulp van de federale overheid nodig. In artikel 450 van het voorontwerp van decreet Lokaal Bestuur is nu opgenomen dat de verantwoordelijkheid inzake de cumulbeperking niet langer alleen bij de deelnemende

gemeenten ligt, maar dat ze er ook verplicht over moeten rapporteren aan de toezichthoudende overheid.

De beperking van de presentiegelden van de afgeleide (klein)dochters en de participaties op basis van artikel 180 van de programmawet worden eveneens geregeld in het decreet Lokaal Bestuur, ook zonder inbreng van de federale overheid. Men is creatief geweest, zonder dat er risico's werden genomen die de Raad van State zou kunnen verontrusten. Er is hard gewerkt om de eigen bevoegdheden uit te putten.

Inzake het salarisplafond voor gemeenteraadsleden vindt de minister het van belang dat alle vergoedingen, ook in dochters en kleindochters van samenwerkingsverbanden, worden meegerekend. Het probleem doet zich vooral bij uitvoerende mandatarissen voor, eerder dan bij gewone gemeenteraadsleden. Toch valt het niet uit te sluiten dat her en der gemeenteraadsleden wel het plafond overstijgen en dat kan niet. Daarom is dat salarisplafond van anderhalve parlementaire wedde doorgetrokken naar gemeenteraadsleden.

De door de parlementsleden aangehaalde aanbevelingen van het evaluatierapport van 2014 over de intercommunales zijn nog niet meegenomen. Er was hierover geen eensgezindheid binnen de Vlaamse Regering. De minister is het er wel absoluut mee eens dat de lokale besturen zelf gesensibiliseerd moeten worden. De betrokkenheid van de VVSG is dan ook vanzelfsprekend.

Het klopt dat de sectorale regelgeving buiten de scope van deze commissie valt. Er zijn wel afspraken over gemaakt binnen de Vlaamse Regering. Het zal ABB zijn dat ook de inventarisatie doet van de sectorale regelgeving, bijvoorbeeld rond energie, afval, water enzovoort. De inventarisatie wordt dus niet versnipperd maar ligt in handen van één agentschap, dit om een consistente en consequente werkwijze te garanderen. Ook de minister verwacht de grootste excessen vooral bij de dochters en kleindochters in de energiesector. Ze is het er volmondig mee eens dat schrappen in het aantal mandaten daar zeker aan de orde is en denkt in dat verband voor de hele regering te mogen spreken.

De lokale overheden zijn bij het gesprek vertegenwoordigd via de VVSG. Dat dezelfde Vlaamse partijen vertegenwoordigd zijn in de Federale Regering is in deze oefening nuttig gebleken. Met de ministers Jan Jambon en Koen Geens zijn meteen afspraken gemaakt rond de mandatenaangifte. Voortaan moet het bedrag effectief worden aangegeven. Ook federaal worden gelijkaardige werkzaamheden opgestart. Dat beantwoordt meteen ook de vraag of er actie wordt ondernomen inzake de federale programmawet van 1994. Men zit ook op dat niveau niet stil.

Over de vraag of de cumulbeperking tot drie mandaten ook geldt voor de onderliggende structuren, geeft de minister mee dat daarover geen eensgezindheid bestond binnen de Vlaamse Regering. De minister zegt geen taboes te hebben en ze wil derhalve best ook De Watergroep en andere entiteiten ter zake onder de loep nemen, maar ook daarvoor werd binnen de regering geen gemeenschappelijke grond gevonden.

## 4. Repliek

*Joris Vandenbroucke* blijft nog met een onduidelijkheid zitten. In het decreet Lokaal Bestuur worden dochters en kleindochters van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden onderworpen aan de strengere regels die eerder daarvoor niet voor hen golden. De minister liet eerder horen dat veel onderliggende constructies mogelijk werden gemaakt door artikel 180 van de programmawet van 1994. Er zou gevraagd zijn naar een mogelijkheid om al die

onderliggende structuren onder de Vlaamse Regering te laten vallen. Men toonde bereidheid om dat te doen. Dat klinkt voor de spreker alsof de Federale Regering toch nog initiatieven zal moeten nemen om dat effectief te realiseren. Behalve de publicatie van de vergoedingen van mandaten lijkt het er echter op dat er weinig initiatief verwacht wordt van de Federale Regering.

Minister *Liesbeth Homans* herhaalt dat op Vlaams niveau de creativiteit geen grenzen kende en dat er derhalve binnen het eigen regelgevend kader is gewerkt. Voor de vergoedingen en presentiegelden van de eigen Vlaamse mandatarissen is dat perfect mogelijk.

## 5. Afspraken met betrekking tot de verdere werkzaamheden

Waarnemend voorzitter *Bert Maertens* heeft begrepen dat er in eerste instantie een inventaris komt van de structuren en rechtsvormen. In een eerstvolgende bijeenkomst is het nuttig om eens dieper in te gaan op die rechtsvormen. ABB en VVSG zouden daarover verheldering kunnen brengen.

Voor de verdere werkzaamheden zijn er een aantal thema's aan bod gekomen. Een eerste thema is dat van de mandaten (aantallen en vergoedingen), een tweede dat van de kerntaken en de meerwaarde van de intergemeentelijke samenwerking. Verder is de stroomlijning van de intergemeentelijke samenwerking van belang, evenals de democratische controle en transparantie. Naast de organieke regelgeving kan de sectorale regelgeving (afval, energie en dergelijke) worden bekeken, evenals de regelgeving inzake subsidiëring (de facto wordt samenwerking soms bestraft door de wijze van subsidiëring).

Er wordt voorgesteld dat men hierover terugkoppelt naar de fracties en dat de voorstellen van uit te nodigen sprekers of organisaties vooraf schriftelijk aan het commissiesecretariaat worden overgemaakt.

Mercedes VAN VOLCEM,
voorzitter

Peter WOUTERS
Ingrid PIRA,
verslaggevers

**Gebruikte afkortingen**

| | |
|---|---|
| ABB | Agentschap Binnenlands Bestuur |
| Gimv | Gewestelijke Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen |
| IGS | intergemeentelijke samenwerking |
| PMV | ParticipatieMaatschappij Vlaanderen |
| VVSG | Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten |